**ПрАТ «ВНЗ «МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»**
**Навчально-науковий інститут психології та соціальних наук**
**Кафедра іноземної філології та перекладу**

| | |
|---|---|
| **ЗАТВЕРДЖУЮ**<br>Директор Навчально-наукового інституту психології та соціальних наук<br>_____ Яна РАЄВСЬКА<br>«__» _____ 2025 р. | **СХВАЛЕНО**<br>на засіданні кафедри іноземної філології та перекладу<br>Протокол № 1 від «27» серпня 2025 р.<br>Завідувач кафедри _____ Іван БАХОВ |

# МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЖАНРОВІ ТЕОРІЇ ПЕРЕКЛАДУ»

| | |
|---|---|
| **Галузь знань:** | В Культура, мистецтво та гуманітарні науки |
| **Спеціальність:** | В11 Філологія (спеціалізація В11.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська) |
| **Рівень вищої освіти:** | другий (магістерський) рівень |
| **Освітня кваліфікація:** | магістр філології |
| **Освітньо-професійна програма:** | Англійська мова і література (друга мова – німецька) |

**Київ – МАУП – 2025**

## Вступ

Методичні рекомендації розроблено для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності В11 «Філологія» освітньо-професійної програми «Англійська мова і література (друга мова – німецька)» з метою організації та методичного супроводу самостійної роботи з навчальної дисципліни «Жанрові теорії перекладу» (ОК 10).

Загальний обсяг дисципліни становить 4 кредити ЄКТС (120 год.), з них самостійна робота – 70 год. (58 % загального обсягу). Самостійна робота є невід'ємною складовою освітнього процесу: вона забезпечує опрацювання теоретичного матеріалу, закріплення й поглиблення знань і вмінь, набутих на лекційних і практичних (семінарських) заняттях, і формування навичок автономного навчання. Форма підсумкового контролю – екзамен.

## Мета та завдання самостійної роботи

**Мета самостійної роботи:** сформувати навички самостійного жанрово-стилістичного аналізу текстів і вибору перекладацьких стратегій для текстів різних жанрів, а також навички наукового дослідження перекладу (курсова робота).

**Завдання самостійної роботи:**

– опрацювати праці з жанрових теорій і типології текстів;

– набути досвіду аналізу та перекладу художніх, аудіовізуальних, медійних, юридичних і цифрових текстів;

– опанувати технічні аспекти субтитрування та локалізації;

– розвинути навички обґрунтування перекладацьких рішень з урахуванням жанрових конвенцій;

– підготувати ІНДЗ, курсову роботу та підготуватися до модульного й підсумкового контролю.

**Результати навчання.** Самостійна робота спрямована на формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання, визначених у силабусі дисципліни: ЗК 7, ЗК 12, СК 1, СК 2, СК 4, СК 6, СК 8, ПРН 6, ПРН 7, ПРН 8, ПРН 9, ПРН 11, ПРН 15.

## Організація самостійної роботи

Самостійна робота виконується в позааудиторний час відповідно до тематичного плану дисципліни. Рекомендовано опрацьовувати матеріал систематично, напередодні відповідного практичного (семінарського) заняття, у такій послідовності: 1) ознайомитися з конспектом лекції та рекомендованими джерелами; 2) відповісти на питання для самоперевірки; 3) виконати практичні завдання до теми; 4) оформити результати у визначеній формі та подати їх викладачеві у встановлений термін (в аудиторії або через систему електронного навчання Moodle).

Консультації щодо виконання самостійної роботи надаються викладачем відповідно до графіка консультацій кафедри, а також дистанційно (e-mail, платформа Microsoft Teams, Moodle).

## Розподіл самостійної роботи за темами

| Тема | Зміст самостійної роботи | Год. | Форма контролю |
|---|---|---|---|
| **Тема 1** | Конспектування праць К. Райс і К. Норд про типологію текстів; визначення текстотипу й домінанти для 5 текстів. | 9 | Конспект, аналітична таблиця |

| | | | |
|---|---|---|---|
| **Тема 2** | Зіставний аналіз відтворення ідіостилю та мовлення персонажів в українському перекладі англомовного роману. | 9 | Письмовий аналіз |
| **Тема 3** | Порівняльний аналіз двох українських перекладів англійського або німецького вірша; власний переклад. | 9 | Аналіз, власний переклад |
| **Тема 4** | Переклад фрагмента п'єси або дитячого твору з коментарем перекладацьких рішень. | 8 | Переклад з коментарем |
| **Тема 5** | Створення субтитрів українською мовою до англомовного або німецькомовного відеофрагмента (3–5 хв.). | 9 | Файл субтитрів |
| **Тема 6** | Переклад рекламних текстів і слоганів; аналіз прийомів транскреації. | 9 | Переклад з коментарем |
| **Тема 7** | Переклад фрагмента юридичного або інституційного документа ЄС; аналіз жанрових конвенцій. | 9 | Письмовий переклад |
| **Тема 8** | Локалізація фрагмента вебсайту або інтерфейсу застосунку; оформлення та подання ІНДЗ. | 8 | Проєкт локалізації, захист ІНДЗ |
| **Разом** | | **70** | |

**Завдання для самостійної роботи за темами**

**Змістовий модуль 1. Жанр як категорія перекладознавства. Переклад художніх текстів**

**Тема 1.** Жанр і текстотип у перекладознавстві: типології текстів К. Райс, П. Ньюмарка, К. Норд; жанрово-стилістична домінанта; жанрові конвенції та їх відтворення в перекладі. (9 год.)

**Питання для самоперевірки:**

– Чим жанр відрізняється від текстотипу?

– Які типи текстів виокремлює К. Райс?

– Що таке жанрово-стилістична домінанта?

– Як жанрові конвенції впливають на вибір стратегії перекладу?

**Практичні завдання:**

– Законспектуйте основні положення праць К. Райс і К. Норд про типологію текстів.

– Визначте текстотип і домінанту для 5 текстів різних жанрів.

**Рекомендовані джерела:** основна література 1, 3.

**Тема 2.** Переклад художньої прози: відтворення ідіостилю, наративної перспективи, мовлення персонажів, діалектів і соціолектів, хронотопу. (9 год.)

**Питання для самоперевірки:**

– Що таке ідіостиль автора і як його відтворити?

– Як перекладати мовлення персонажів, діалекти та соціолекти?

– Що таке наративна перспектива?

– Які стратегії перекладу художньої прози ви знаєте?

**Практичні завдання:**

– Проаналізуйте відтворення ідіостилю та мовлення персонажів в українському

перекладі англомовного роману.

– Перекладіть фрагмент прози (1500 знаків) з коментарем.

**Рекомендовані джерела:** основна література 1, 5; додаткова 2.

**Тема 3.** Переклад поезії: форма і зміст, ритм, рима, звукопис; стратегії поетичного перекладу; українська школа поетичного перекладу. (9 год.)

**Питання для самоперевірки:**

– Які стратегії поетичного перекладу виокремлюють дослідники?

– Що важливіше в перекладі поезії – форма чи зміст?

– Як відтворюють ритм і риму?

– Які здобутки української школи поетичного перекладу?

**Практичні завдання:**

– Порівняйте два українські переклади одного англійського або німецького вірша.

– Запропонуйте власний переклад вірша з коментарем.

**Рекомендовані джерела:** основна література 5; додаткова 2.

**Тема 4.** Переклад драматургії та дитячої літератури: сценічність, виконуваність; адаптація для дитячої аудиторії; переклад імен, ігор слів і віршованих фрагментів. (8 год.)

**Питання для самоперевірки:**

– Що таке сценічність і виконуваність драматичного перекладу?

– Які особливості перекладу дитячої літератури?

– Як перекладати імена та ігри слів у дитячих творах?

– Що таке адаптація в перекладі?

**Практичні завдання:**

– Перекладіть фрагмент п'єси або дитячого твору з коментарем.

– Проаналізуйте переклад імен персонажів у відомому дитячому творі.

**Рекомендовані джерела:** основна література 1, 4.

**Змістовий модуль 2. Переклад нехудожніх і мультимодальних жанрів**

**Тема 5.** Аудіовізуальний переклад: субтитрування, дублювання, закадровий переклад, аудіодескрипція; технічні та лінгвістичні обмеження. (9 год.)

**Питання для самоперевірки:**

– Які види аудіовізуального перекладу існують?

– Які технічні обмеження субтитрування?

– Чим дублювання відрізняється від закадрового перекладу?

– Що таке аудіодескрипція?

**Практичні завдання:**

– Створіть українські субтитри до відеофрагмента (3–5 хв.).

– Проаналізуйте стратегії перекладу гумору в субтитрах фільму.

**Рекомендовані джерела:** основна література 2; інтернет-ресурси 2, 5.

**Тема 6.** Переклад медійних, рекламних і PR-текстів: заголовки, слогани, мовна гра; транскреація; культурна адаптація. (9 год.)

**Питання для самоперевірки:**

– Які особливості рекламного тексту?

– Що таке транскреація?

– Як перекладати слогани й мовну гру?

– Що таке культурна адаптація?

**Практичні завдання:**

– Перекладіть 10 рекламних слоганів з обґрунтуванням стратегії.

– Проаналізуйте локалізовану рекламну кампанію міжнародного бренду.

**Рекомендовані джерела:** основна література 1, 4.

**Тема 7.** Переклад юридичних, наукових та інституційних текстів: жанрові конвенції, термінологія, стандартизовані формули; переклад документів ЄС. (9 год.)

**Питання для самоперевірки:**

– Які жанрові конвенції юридичних текстів?

– Які вимоги до перекладу документів ЄС?

– Як працювати з Міжінституційним посібником зі стилю?

– Чим науковий текст відрізняється від науково-популярного?

**Практичні завдання:**

– Перекладіть фрагмент юридичного документа ЄС.

– Порівняйте жанрові конвенції наукової статті англійською та українською мовами.

**Рекомендовані джерела:** основна література 4; інтернет-ресурси 3, 4.

**Тема 8.** Локалізація програмного забезпечення, вебсайтів і відеоігор; мультимодальні та цифрові жанри; гібридні тексти. (8 год.)

**Питання для самоперевірки:**

– Що таке локалізація і чим вона відрізняється від перекладу?

– Які етапи локалізації програмного забезпечення?

– Які особливості локалізації відеоігор?

– Що таке мультимодальний текст?

**Практичні завдання:**

– Локалізуйте фрагмент вебсайту або інтерфейсу застосунку.

– Оформіть і підготуйте до захисту ІНДЗ; підготуйте розділ курсової роботи.

**Рекомендовані джерела:** додаткова література 1, 3.

## Індивідуальне науково-дослідне завдання

**Зміст ІНДЗ.** жанрове перекладацьке портфоліо, що містить: 1) жанрово-стилістичний аналіз і переклад фрагмента художнього тексту (прози або поезії) з коментарем; 2) файл субтитрів до відеофрагмента; 3) переклад рекламного або медійного тексту з обґрунтуванням стратегії транскреації; 4) переклад фрагмента юридичного або інституційного тексту; 5) проєкт локалізації; 6) рефлексивний коментар про жанрові чинники перекладацьких рішень.

**Етапи виконання ІНДЗ:**

– вибір теми (напряму) ІНДЗ та погодження її з викладачем упродовж перших двох тижнів семестру;

– добір і опрацювання джерел та фактичного матеріалу;

– виконання завдань ІНДЗ відповідно до визначеної структури;

– самоперевірка й редагування, перевірка на дотримання академічної доброчесності;

– подання ІНДЗ викладачеві не пізніше ніж за два тижні до завершення семестру;

– публічний захист ІНДЗ (презентація 5–7 хв. і відповіді на запитання).

**Критерії оцінювання ІНДЗ (до 10 балів).** Оцінюються: повнота портфоліо;

коректність жанрово-стилістичного аналізу; якість перекладів і субтитрів; обґрунтованість стратегій; технічна коректність проєкту локалізації; глибина рефлексії; якість захисту.

**Курсова робота.** самостійне наукове дослідження з проблем перекладу текстів певного жанру (обсяг 25–30 сторінок без додатків), що виконується в II семестрі під керівництвом викладача кафедри й, як правило, пов'язане з темою кваліфікаційної роботи. Структура: вступ (актуальність, об'єкт, предмет, мета, завдання, методи, матеріал), теоретичний розділ, практичний розділ (аналіз перекладу на матеріалі не менше 100 одиниць вибірки), висновки, список використаних джерел (не менше 30, з них не менше 10 іноземними мовами), додатки. Курсова робота подається на перевірку не пізніше ніж за два тижні до захисту, проходить перевірку на академічний плагіат і публічно захищається перед комісією кафедри. Оцінювання курсової роботи здійснюється окремо від оцінювання дисципліни за 100-бальною шкалою: якість змісту та аналізу – до 50 балів, оформлення та дотримання вимог – до 20 балів, захист – до 30 балів.

### Вимоги до оформлення письмових робіт

– текстовий редактор Microsoft Word, шрифт Times New Roman, кегль 14, міжрядковий інтервал 1,5, поля: ліве – 30 мм, праве – 10 мм, верхнє та нижнє – 20 мм;

– титульна сторінка містить назву Академії, кафедри, дисципліни, вид і тему роботи, ПІБ здобувача та викладача;

– посилання на використані джерела оформлюються відповідно до ДСТУ 8302:2015 або стилю APA 7 (за вимогою викладача);

– тексти іноземною мовою подаються з дотриманням норм відповідної мови; переклади – у двоколонковому форматі (оригінал – переклад), якщо інше не визначено завданням;

– використання цифрових інструментів і штучного інтелекту декларується в кінці роботи.

### Форми контролю та критерії оцінювання самостійної роботи

Результати самостійної роботи перевіряються під час практичних (семінарських) занять, модульних контрольних робіт, захисту ІНДЗ та під час підсумкового контролю. Бали за самостійну роботу враховуються в межах оцінки за роботу на лекційних і практичних (семінарських) заняттях і самостійну роботу (до 30 балів за семестр).

**Критерії оцінювання завдань самостійної роботи:**

– «відмінно» – завдання виконано повністю, самостійно, у встановлений термін, без помилок або з поодинокими неточностями; висновки обґрунтовані, використано рекомендовані та додаткові джерела;

– «добре» – завдання виконано повністю з незначними помилками, що не впливають на загальний результат; висновки загалом обґрунтовані;

– «задовільно» – завдання виконано частково або з суттєвими помилками; аргументація поверхова;

– «незадовільно» – завдання не виконано, виконано несамостійно або з грубими помилками.

Завдання, подані з порушенням терміну без поважних причин, можуть оцінюватися зі зниженням балів. Завдання, виконані з порушенням академічної доброчесності, не зараховуються.

### Рекомендовані джерела інформації

**Основна література**

1. Munday J., Pinto S. R., Blakesley J. Introducing Translation Studies: Theories and

Applications. 5th ed. London ; New York : Routledge, 2022.

2. Díaz Cintas J., Remael A. Subtitling: Concepts and Practices. London ; New York : Routledge, 2021.

3. Pym A. Exploring Translation Theories. 3rd ed. London ; New York : Routledge, 2023.

4. Bowker L. De-mystifying Translation: Introducing Translation to Non-translators. London ; New York : Routledge, 2023.

5. The Translation Studies Reader / ed. by L. Venuti. 4th ed. London ; New York : Routledge, 2021.

**Додаткова література**

1. The Routledge Encyclopedia of Translation Technology / ed. by Chan Sin-wai. 2nd ed. London ; New York : Routledge, 2023.

2. Bennett A., Royle N. An Introduction to Literature, Criticism and Theory. 6th ed. London ; New York : Routledge, 2023.

3. Moorkens J., Way A., Lankford S. Automating Translation. London ; New York : Routledge, 2024.

4. The Routledge Handbook of Translation and Methodology / ed. by F. Zanettin, C. Rundle. London ; New York : Routledge, 2022.

5. Крамар В. Б. Вступ до перекладознавства (прикладні аспекти) : збірник вправ. Хмельницький, 2025. 82 с.

**Інформаційні ресурси в Інтернеті**

1. Офіційний сайт МАУП. URL: http://maup.com.ua
2. The Journal of Specialised Translation (JoSTrans). URL: https://www.jostrans.org
3. Interinstitutional Style Guide (EU). URL: https://style-guide.europa.eu
4. IATE – Interactive Terminology for Europe. URL: https://iate.europa.eu
5. Subtitle Edit. URL: https://www.nikse.dk/subtitleedit
6. BITRA – Bibliography of Interpreting and Translation. URL: https://dti.ua.es/en/bitra/

Розробник (-и) методичних рекомендацій:
Іщенко Є.О. Кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри _____

Викладач:
Іщенко Є.О. Кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри _____

Методичні рекомендації розглянуто на засіданні кафедри іноземної філології та перекладу.
Протокол від «27» серпня 2025 р. № 1